

UNIVERSITATEA LIBERĂ INTERNAȚIONALĂ DIN MOLDOVA

**Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 339.5(043.2)=135**

STANA George

**COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ DINTRE
ROMÂNIA ȘI ALTE ȚĂRI EUROPENE ÎN
DOMENIUL MIGRAȚIEI FORȚEI DE MUNCĂ**

**Specialitatea 521.02 – Economie mondială;
relații economice internaționale**

**Autoreferatul
tezei de doctor în științe economice**

Chișinău, 2015

Teza a fost elaborată în cadrul Catedrei Business și Administrare, REI și Turism
a Universității Libere Internaționale din Moldova

Conducător științific:

ROȘCA Petru, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

Referenți oficiali:

STRATAN Alexandru, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

GOLEA Pompiliu, doctor în economie, conferențiar universitar, România

Componența Consiliului Științific Specializat:

ȚÂU Nicolae, președinte, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

CROTENCO Iuri, secretar științific, doctor habilitat în științe economice, conf. universitar

CHISTRUGA Boris, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

ONOFREI Alexandru, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

MORARU Victor, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar

NAN Costică, doctor în economie, România

Susținerea tezei va avea loc la 28 august 2015, ora 15.00 în ședința Consiliului Științific Specializat D 34.521.02-08 în cadrul Universității Libere Internaționale din Moldova pe adresa: Moldova, mun. Chișinău, MD-2012, str. Vlaicu Pârcălab 52, sala 212, etajul 2.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Universității Libere Internaționale din Moldova și pe pagina Web a CNAA (www.cnaa.acad.md)

Autoreferatul a fost expediat la 27 iulie 2015.

Secretar științific al Consiliului

Științific Specializat,

doctor habilitat în științe economice,
conferențiar universitar

CROTENCO Iuri

Conducător științific,

doctor habilitat în științe economice,
profesor universitar

ROȘCA Petru

Autor

ȘTANA George

I. REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei. Tranziția la economia de piață și ulterioara aderare a României la Uniunea Europeană au crescut considerabil mobilitatea internațională a populației, respectiv a forței de muncă. După 1990 emigrația românească a atins cote foarte înalte, chiar dacă ulterior s-a mai temperat. În plus, odată cu deschiderea treptată a piețelor muncii din unele țări europene pentru muncitorii români s-a înregistrat un important flux de forță de muncă dinspre România spre alte țări din UE. Deși nu figurează oficial în categoria emigranți, acești lucrători constituie o mărime importantă în balanța forței de muncă a României. Contribuind la diminuarea ratei oficiale a șomajului și a presiunilor sociale aferente, având un rol important la echilibrarea balanței de plăți externe (datorită remitențelor) lucrătorii români plecați în străinătate constituie totuși o importantă pierdere de potențial de muncă pentru țara noastră. Adăugând la aceasta și pierderile de forță de muncă și capital uman datorate emigrației, obținem imaginea unui deficit de creștere și dezvoltare economică foarte important. Aceasta cu atât mai mult, cu cât o parte însemnată a emigrației este formată din forță de muncă înalt calificată.

Extinderea Uniunii Europene presupune, în mare, două modalități diferite de abordare a problematicii migrației forței de muncă: a țărilor care sunt, în general, gazde ale fluxurilor migratorii, precum și a țărilor care sunt surse ale acestor fluxuri. Efectele economice, pozitive și negative, se înregistrează în ambele cazuri, deși multe dintre ele sunt destul de dificil de fi cuantificate. Mai mult decât atât, chiar și fluxurile sunt greu de măsurat, având în vedere faptul că nu pot fi întotdeauna înregistrate și că, de multe ori, sunt ilegale. O altă variantă de abordare a fost generată de tipurile de fluxuri. Pe de o parte, există o deschidere spre migrație cu scopul acoperirii unui deficit de forță de muncă calificată gestionată prin bariere cantitative concretizate în contingentarea fluxurilor pe meserii și profesii. O altă politică față de migrație însă este cea orientată spre atragerea personalului de înaltă calificare, acțiune în care țările dezvoltate au intrat deja în competiție. Această orientare este caracteristică în mod special țărilor de peste ocean, care au dezvoltat o serie de programe bine elaborate de atragere și integrare a specialiștilor cu înaltă calificare din foarte multe domenii. Conștientizarea acestor fluxuri a determinat abia în ultimii ani țările europene să încerce a limita și a motiva acest personal să rămână în teritoriul de origine.

Prezentul studiu abordează problematica migrației externe a României din perspectivă europeană, însoțită de cea a azilului, care înregistrează un interes aparte în prezent, după ce România a devenit frontiera estică a UE.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetate. Baza teoretică a tezei o constituie ansamblul conceptelor, teoriilor și principiilor

utilizate în literatura de specialitate. În ultimul timp, are loc o tot mai pronunțată intersectare în abordarea problemelor migrației interstatale a forței de muncă.

Necesitatea studierii problematicii migrației forței de muncă la nivel național și la nivelul statelor-membre ale Uniunii Europene, în condițiile crizei globale, identificarea noilor măsuri și strategii de stimulare a forței de muncă sunt premisele ce au determinat actualitatea tezei atât sub aspect teoretic, cât și practic.

Aspecte privind migrația forței de muncă sunt analizate în lucrările mai multor autori străini, cât și autohtoni, precum: Alexandru B., Alexandru M., Adumitrăcesei I., Apave G., Ciutacu C., Bolocan M., Bugaian L., Brown L. R., Baldwin-Edwards M., Cara E., Ciucur D., Crăcană M., Constantin D., Cojuhari A., Chistruga B., Crotenco Iu., Giarini O., Gribincea A., Grigore L., Delcea A., Dima L., Didea I., Dumitrache S., Dumitru D., Frunzar V., Pavelescu F.M., Postolachi V., Lăzăroiu S., Liedtke P., Lundgren T., Marinescu S., Mocanu I., Moraru V., Martin S.F., Moșneaga V., Niculescu N., Onofrei A., Perț S., Pop A., Răboaca Gh., Roșca P., Romanenco G.O., Sytnyk T., Socolov T., Stratan A., Țâu N., Ungureanu E. ș.a

În elaborarea tezei autorul s-a bazat pe lucrările teoretice ale cercetătorilor din România, SUA, Republica Moldova și din alte țări europene, publicațiile cărora în domeniu au servit drept suport teoretico-metodologic al cercetării efectuate. În scopul structurării teoretice a tezei au fost consultate numeroase statistici cu caracter regional, în care sunt tratate problemele de migrație în cadrul statelor Uniunii Europene.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul prezentului studiu constă în studierea procesului *migrației forței de muncă* privit prin prisma cooperării României cu alte state din Uniunea Europeană, dată fiind ambiguitatea interpretării conceptului; monitorizarea condițiilor și factorilor de influență asupra migrației forței de muncă, a componentelor de bază ale modului de viață, din ce în ce mai grea, datorată în mare parte recesiunii economice, a structurii socio-demografice, socioprofesionale, precum și evidențierea laturilor problematice ale modului de trai; a legităților și tendințelor ce se prefigurează în noile condiții social-economice.

Pentru realizarea acestui scop se impune soluționarea unui șir de **obiective** cu ar fi:

- definirea conceptului: „migrație internațională a forței de muncă”, dat fiind faptul că nu există o părere unanimă în literatura de specialitate, pendulările terminologice provocând o anumită ambiguitate categorială;
- stabilirea factorilor de influență directă și indirectă asupra migrației internaționale de forță de muncă și intensitatea cu care aceștia influențează componentele vieții populației în timp și spațiu;
- prezentarea politicilor și legislațiilor caracteristice migrației atât în Uniunea Europeană cât și în România;

- descrierea strategiilor, mecanismelor și politicilor Uniunii Europene și ale României privind ocuparea forței de muncă;
- elaborarea proceselor, tendințelor și a caracteristicilor circulației forței de muncă românești și evoluția fenomenului migrației în Uniunea Europeană etc.

Metodologia cercetării științifice a lucrării se bazează pe aplicarea diverselor metode: metoda comparativă, metoda cartografică, metoda expediției, metoda sistemică, metoda istorică, metoda sondajului, metoda voluntariatului. Dat fiind caracterul ascuns, contradictoriu, schimbător al fenomenului migraționist, s-au folosit, de asemenea, și alte metode: metoda observației, analiza și sinteza, deducția și inducția, descrierea ș.a.

Noutatea științifică. Problematika modului de trai al populației României, al impactului recesiunii economice asupra acesteia, nivelul de trai scăzut, lipsa locurilor de muncă – motivul primordial ce determină migrația forței de muncă spre statele Uniunii Europene – n-a fost deocamdată cercetată atât de amplu, astfel că, la moment, aceasta rereprezintă un element nou de cercetare. Totodată, noutatea și originalitatea științifică constau în tratamentul integrat al naturii, factorilor determinanți, efectelor financiare cauzate de fenomenul migrației forței de muncă și identificarea căilor de maximizare a beneficiilor acestuia. Elementele de noutate ale cercetării se concretizează în următoarele:

- identificarea mixului de factori determinanți ai procesului migraționist prin concretizarea aspectelor teoretico-metodologice cu privire la dezvoltarea și precizarea de conținut a conceptului „migrație a forței de muncă” și locul acestuia în viața politică a României și totodată a Uniunii Europene;
- în baza aplicării metodelor economico-matematice sunt studiate diverse aspecte și componente ale calității vieții populației; determinați factorii și condițiile care generează migrația forței de muncă spre alte state;
- sistematizarea, clasificarea, tipologizarea informației cu privire la politicile și strategiile privind cooperarea internațională în domeniul migrației și ocupării forței de muncă, în mare măsură, absentă în statistica oficială;
- Identificarea formelor de adaptare a comportamentului spațial, examinarea tendințelor și direcțiilor dezvoltării componenteii socioteritoriale a migrației internaționale a forței de muncă;
- În baza investigațiilor efectuate privind migrația forței de muncă, de-a lungul anilor 2000-2014 au fost determinate problemele cu care se confruntă România și Republica Moldova în acest domeniu, fiind argumentate recomandări concrete privind depășirea acestor deficiențe și elementele retrograde ce țin de viața populației, precum și însușirea elementelor de aplicare a politicilor și strategiilor de ocupare a forței de muncă.

Problema științifică importantă soluționată constă în stabilirea impactului pe care l-a avut aderarea României la Uniunea Europeană, în ceea ce privește migrația forței de muncă, și totodată cooperarea țării noastre cu alte state-membre ale Uniunii Europene în acest domeniu care în ultimii ani a cunoscut creșteri semnificative.

Semnificația teoretică a tezei constă în studierea complexă a problematicii cooperării internaționale în domeniul migrației forței de muncă; fundamentarea esenței conceptului de migrație a forței de muncă la nivelul României, Republicii Moldova și a statelor-membre ale Uniunii Europene; identificarea factorilor determinanți ai migrației forței de muncă, a politicilor și a legislației specifice acestui domeniu la nivel național și european; prezentarea efectelor generate de circulația forței de muncă din România în UE; argumentarea modalităților prin care perspectivele demografice ale statelor europene influențează procesul de migrație în Uniunea Europeană. Reprezentând un studiu aprofundat și complex al cadrului juridic autohton și străin, lucrarea conține o serie de concluzii argumentate și justificate prin recomandări științifice privind domeniul investigat.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în obținerea unor cunoștințe teoretice și empirice despre problematica fenomenului migraționist și a cooperării României și a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană față de acest aspect. Aplicarea în practică a propunerilor și recomandărilor autorului tezei aduce un aport considerabil asupra cercetărilor de specialitate în domeniul migrației forței de muncă și a pieței muncii, sugerându-se astfel o nouă viziune asupra acestui domeniu. Rezultatele cercetării, propunerile și concluziile făcute pot fi utilizate de unele instituții de stat, ca de exemplu Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Organizația Internațională pentru Migrație, OCDE, unitățile economice, de asemenea, instituțiile de învățământ în procesul de pregătire profesională etc.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere: fundamentarea esenței conceptului de migrație a forței de muncă; identificarea factorilor determinanți ai migrației forței de muncă, a politicilor și a legislației specifice acestui domeniu la nivel național și european; prezentarea efectelor generate de circulația forței de muncă din România în UE; argumentarea modalităților prin care perspectivele demografice ale statelor europene influențează procesul de migrație în țările europene.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării și-au găsit reflecție în acte de implementare primite de la instituții ale statului, implicate direct în monitorizarea și sprijinirea migrației forței de muncă, instituții ce au apreciat importanța și valoarea contribuției recomandărilor autorului. Unele idei și recomandări din teză au fost implementate în cadrul Primăria Municipiului Constanța, Inspectoriatul Teritorial de Muncă, Regia Autonomă Județeană

de Apă Constanța ș.a. rezultatele investigațiilor pot fi utilizate în procesul de studii la pregătirea cadrelor la specialitățile economice.

Aprobarea rezultatelor investigației. Abordările teoretice, elaborările metodologice și recomandările practice elucidate în teză au fost expuse în monografia „Cooperarea interstatală în domeniul migrației forței de muncă”, Constanța, 2014. -316 p.; în 20 articole științifice publicate în reviste de specialitate; de asemenea, au fost prezentate în cadrul diferitor conferințe științifice internaționale și naționale, printre care: „Evaluarea procesului de migrație în țările UE în perspectiva” și „Masuri privind studierea ocupării și creșterii capitalului uman” – la conf. științifică internațională din 19.10.2014. Ch.: INCE al AȘM și Mineconom.; “Migrația forței de muncă în Republica Moldova și parteneriatul de mobilitate încheiat de aceasta cu UE” – la conf. științifică internațională din 30.10-01.11.2014. Ch.: USM; “Dimensiunea și direcțiile migrației internaționale a forței de muncă” și “Migrația externă - ca factor de export a capitalului uman” – la conf. șt.-practică internațională cu tema „Strategii de dezvoltare socio-economică a societății în condițiile globalizării”. Ch.: ULIM, 15-16.10.2012; “Fluxurile internaționale de forță de muncă” – la conf. șt.-practică internă cu tema „Politici economice și financiare pentru o dezvoltare competitivă”. Ch.: ULIM, CISE, 2013; “Consecințele migrației forței de muncă” – la conf. științifice-practice internaționale din 27-28.10.2011. Ch.: AȘM, AEȘCM ș.a.

Publicațiile la teme tezei. Ideile fundamentale și conținutul de bază la tema cercetărilor științifice au fost publicate în monografia „Cooperarea interstatală în domeniul migrației forței de muncă”. Constanța, 2014.- 316 p. și 20 articole științifice publicate în reviste de specialitate, inclusiv 7 fără coautor.

Volumul și structura tezei. Conform scopului și obiectivelor stabilite teza este constituită din introducere, trei capitole, divizate în subcapitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie, care include 44 figuri, 12 tabele, 137 pagini de text de bază, 236 surse bibliografice și 6 anexe.

Cuvinte și expresii-cheie: mobilitatea forței de muncă, cooperare internațională, migrația forței de muncă și consecințele ei, migrație ilegală, șomaj, strategii, mecanisme și politici de ocupare a forței de muncă, integrare europeană, relații economice internaționale, economie mondială ș.a.

II. CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este motivată actualitatea temei, sunt formulate scopul și obiectivele cercetării, sarcinile, obiectul, principiile și metodologia cercetării; sunt formulate elementele ce prezintă noutatea științifică, problema științifică principală soluționată în teză; semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării; implementarea rezultatelor investigațiilor efectuate.

Capitolul 1, **Aspecte teoretice privind migrația internațională a forței de muncă**, are drept element principal de studiu aspectele teoretice ale cooperării internaționale în domeniul

migrației forței de muncă, un accent deosebit fiind pus pe fluxurile de emigrație și imigrație ale României, elementul primordial fiind migrația pentru muncă și reliefaarea ultimelor dezvoltări în acest domeniu. Totodată, sunt studiați factorii determinanți ai migrației internaționale.

Prin **cooperare internațională** se înțelege conlucrarea sub cele mai diverse forme, dintre două sau mai multe țări, cu scopul de a realiza anumite obiective în ramurile economiei. Cooperarea are efecte dintre cele mai pozitive: restructurarea diviziunii mondiale a muncii, stabilitate și raporturi economice internaționale, dezvoltarea înțelegerii și colaborării între popoare. Cooperarea poate avea rezultate reciproc avantajoase pentru parteneri, într-un cadru juridic și instituțional bilateral, și multilateral favorabil. Există deja un asemenea cadru constituit prin: tratate, acorduri, convenții, contracte de natură bilaterală, dar și prin instrumente de cooperare bilaterală, precum și de organizațiile regionale, subregionale și mondiale [13, p. 15].

La etapa contemporană un rol important în dezvoltarea relațiilor economice internaționale o are migrația internațională a forței de muncă. Prin **migrație internațională a forței de muncă** se înțelege mișcarea populației apte de muncă peste hotarele propriei țări cu scopul de a fi antrenată în relații de muncă cu angajatorii din alte state. În categoria migrației de muncă nu sunt incluși comercianții, precum și persoanele care se deplasează peste hotare în scop de serviciu (dacă lipsește contractul cu angajatorii străini).

Migrația a devenit un proces global care a afectat aproape toate statele lumii, fie în calitate de stat de origine, tranziție sau destinație. Migrația forței de muncă a căpătat dimensiuni foarte mari, contribuind în mare măsură la formarea piețelor forței de muncă atât a țărilor de emigrare, cât și a celor de imigrare. Fluxurile migraționiste, de asemenea, au un impact major asupra distribuirii populației pe Terra. Acestea, prin structura lor cantitativă, dar mai ales calitativă, influențează securitatea demografică, socială și economică a statelor lumii. Migrația forței de muncă are, în așa fel, un rol deosebit în funcționalitatea economiei mondiale.

În lucrare sunt studiate diferite teorii cu privire la migrația internațională a forței de muncă: *mercantelismul* (reprezentat de T. Men, J.-B. Colber, sec. XVII); *teoria neoclasică* (adepti A. Lewis, Starc, Massey, Harris ș.a.); *teoria marxistă* (adepti K. Marx, F. Enghels); *teoria dezvoltării extensive a economiei* (A. Lewis); *teoria keynesistă și neokeynesistă*; *teoria dependenței* (P.Singer); *teoria segmentării pieței muncii* a apărut la sfârșitul anilor '70 ai sec. XX (adepti Pior, M.Portes, Soloy etc.); *teoria sistemului mondial* (adepti Porter, Sassen, Valershtern); *teoria rețelelor migraționale* (Massey). În literatura de specialitate sunt expuse și multe alte teorii contemporane ale migrației forței de muncă, printre care evidențiem: *teoria pieței mondiale a muncii*, *teoria sistemului mondial*, *teoria privind noua ordine economică*, *teoria prosperității*, *teoria capitalului social* și *teoria cauzalității cumulative*.

Migrația se constituie astăzi într-una din cele mai ostentative provocări cu care se confruntă

societatea contemporană, ceea ce determină necesitatea supunerii acestui fenomen unei examinări atente [7, p. 5]. Conform prognozelor ONU, numărul populației în regiunile mai slab dezvoltate ale lumii în viitorii 50 de ani va spori de 1,5 ori și este puțin probabil ca ea să fie absorbită suficient de economia lor. Iar în regiunile dezvoltate, numărul populației se va reduce, în deosebi, în Europa, ponderea căreia în numărul total pe glob în anii 2000-2050 se va reduce de la 12 la 7% [15].

Volumul și direcția migrației internaționale a forței de muncă a variat mult pe parcursul istoriei contemporane. Volumul migrației de muncă a fost în creștere permanentă, deși intensitatea fenomenului era diferită în timp. În prezent pe plan mondial se numără peste 214 mil. migranți (tabelul 1).

Tabelul 1. Dinamica migrației pe plan internațional

	Numărul migranților internaționali, mln. persoane						Creșterea medie anuală a migranților internaționali, %				
	1960	1970	1980	1990	2000	2013	1960-1965	1970-1975	1980-1985	1990-1995	2000-2014
Total pe Tera	75,5	81,3	99,3	155,0	176,7	214,0	0,8	1,3	2,2	1,3	1,5
Regiuni dezvoltate	32,3	38,3	47,5	82,4	105,0	115,4	1,8	2,0	2,4	2,8	1,9
Regiuni în dezvoltare	43,2	43,0	51,8	72,6	71,7	85,6	-0,1	0,6	2,4	0,4	0,2
Europa	14,2	18,8	21,9	49,4	58,2	64,1	3,1	1,4	1,4	2,3	1,9
Africa	9,1	9,9	14,1	16,4	16,5	17,1	0,7	2,0	0,5	1,9	0,7
America Latină	6,0	5,7	6,1	7,0	6,3	6,6	-0,6	0,2	0,6	-2,9	1,1
America de Nord	12,5	13,0	18,1	27,6	40,4	44,5	0,3	3,3	4,1	3,9	1,9
Australia și Oceania	2,1	3,0	3,8	4,8	5,1	5,0	3,6	2,0	2,2	1,2	-0,1

Sursa: (<http://esa.un.org/migration/>, vizitat pe 10.10.2014).

Statele lumii, din punctul de vedere al poziției față de migranți, pot fi clasificate în *țări de imigrație* (în special, statele dezvoltate, bogate) și *țări de emigrație* (statele în dezvoltare). Actualmente, practic, toate statele s-au antrenat într-un proces activ al migrației. Chiar și statele cu regimuri închise participă tot mai activ la circuitul migrațional internațional, fenomenul emigrării fiind supus aici unui control foarte dur comparativ cu imigrarea.

Forța de muncă, de regulă, se deplasează din statele cu surplus de forță de muncă, sau care nu sunt în stare să valorifice potențialul uman existent, spre statele cu insuficiență de forță de muncă. Statele dezvoltate în prezent se află într-o competiție directă în atragerea capitalului uman calificat (*brain drain*), lansând mai multe programe și strategii atractive pentru aceste categorii de persoane. În prezent crește numărul statelor care sunt, în același timp, *țări de emigrație* și *țări de imigrație*.

Migrația forței de muncă se manifestă în mai multe forme [3, p. 127; 13, p. 29]: *migrație permanentă* – persoane care pleacă în altă țară în căutarea noilor locuri de muncă pe alt teritoriu nu mai mult de un an; *migranți ilegali* – persoane care activează în alte țări fără permisiunea autorităților respective; *migranți tehnico-științifici* – persoane de înaltă calificare care pleacă din țările aflate în curs de dezvoltare spre țările dezvoltate economic în căutarea unui loc de muncă mai prestigios; *migranți frontaliери* – persoane care zilnic trec hotarul în scopul de a lucra în țara vecină.

În statele-membre ale UE în timpul de față lucrează circa 5 mil. migranți, ceea ce constituie circa 5% din populația acestor state. Numărul cel mai mare de migranți l-au primit Germania, Franța, Marea Britanie, Belgia, Olanda, Elveția. În ultimii ani după destrămarea sistemului socialist un număr foarte mare de migranți au venit din statele Europei de Est și Sud-Est. Mai multe state din Europa de Sud s-au transformat din țări de emigrație în țări de imigrație [13, p. 38]. De rând cu UE, în lume sunt multe centre importante ai destinației migrației forței de muncă, printre care: *țările exportatoare de petrol* (de exemplu, ponderea muncitorilor străini în numărul total al muncitorilor în Bahrain este de 51%, Arabia saudită- 60%, Oman- 70%, Kuwait – 86%, EUA – 89%, Qatar – 92%); alte centre importante al emigrației forței de muncă contemporane au devenit Statele Unite ale Americii, Canada, Australia; la fel Japonia, înregistrează cel mai mare număr al migranților profesioniști de tranzit care însoțesc investițiile de capital străin în țările din Asia, Pacific etc. (figura 1).

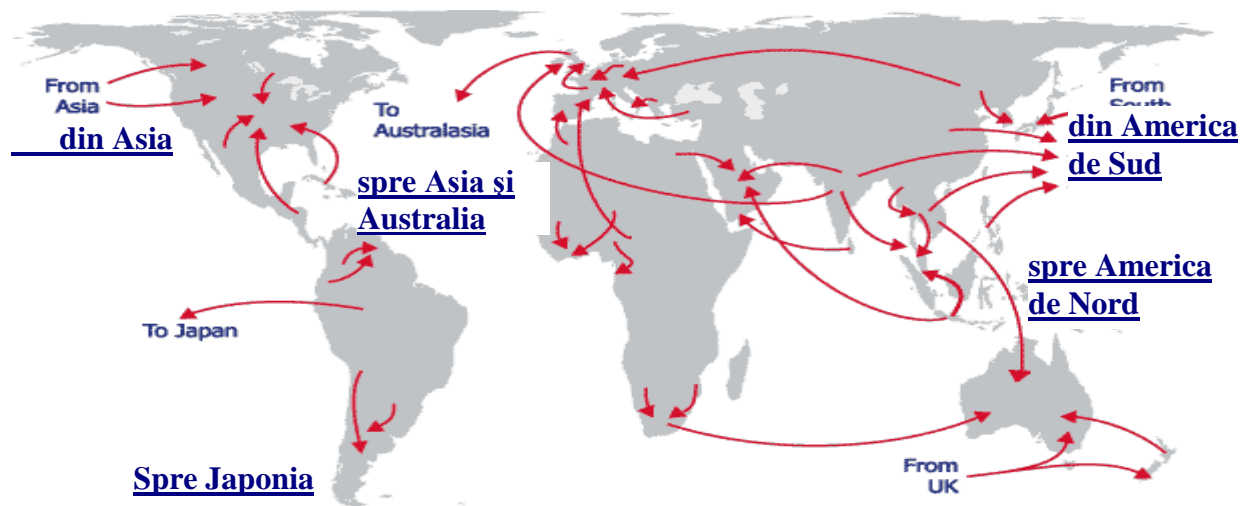

Fig. 1. Principalele direcții ale migrației contemporane

Sursa: alcătuită de autor

Deplasarea forței de muncă în străinătate se află în strânsă legătură cu fluxul internațional de capital. Tendința de concentrare a capitalului în țările dezvoltate determină o parte a forței de muncă din țările slab dezvoltate și în dezvoltare să emigreze în cele dezvoltate. Practica mondială, demonstrează următoarea motivație migrațională: revenirea la patria istorică (*repatrierea*); reintegrarea familiei (*familia*); căutarea azilului și alte motive umanitare

(umanitară); afirmare profesională (*profesională*); afacere (*business*); interesele statului (*serviciul militar, aprecierea meritelor*); apartenența la diferite confesii (*confesională*).

Cauza principală o reprezintă existența decalajelor economice între România și țările dezvoltate, care îi determină pe indivizi să caute locuri de muncă mai bine plătite, în speranța obținerii unor câștiguri mai mari. Prin mobilitatea teritorială a forței de muncă, piața muncii răspunde ofertei suplimentare de locuri de muncă din zonele cu o creștere economică superioară.

Pentru aprecierea deplasării temporare a unora dintre români în căutarea locurilor de muncă are o tot mai mare importanță *cunoașterea mecanismelor specifice de funcționare a Uniunii Europene, în cazul căreia a fost instituționalizată libera circulație a forței de muncă (a lucrătorilor)*. Datele din figura 2 reprezintă situația în domeniul migrației forței de muncă în UE-28 în anul 2013.

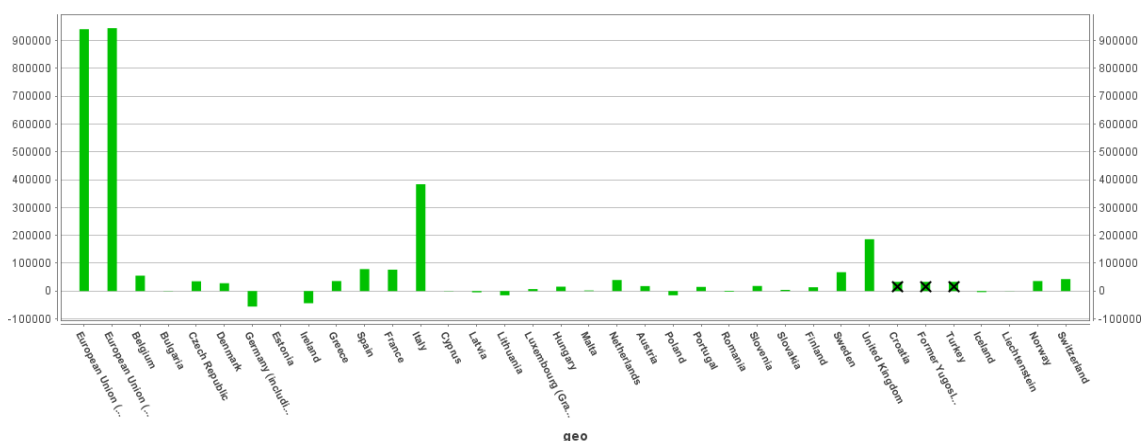

Fig. 2. Migrația netă (diferența dintre numărul de imigranți și numărul de emigranți) în UE-28 în anul 2013. Sursa: Eurostat [15].

Reglementările mai vechi și mai noi ale UE fac precizări riguroase cu privire la *libera circulație a persoanelor și serviciilor*. În acest context, se arată că *lucrătorii* au dreptul de a circula în mod liber în cadrul Uniunii. Orice discriminare pe motiv de naționalitate, între lucrătorii statelor-membre, în ceea ce privește angajarea, remunerarea și celelalte condiții de muncă este interzisă.

În ultimii ani, sub influența crizei financiare, în multe țări din Europa, conform datelor Eurostat, rata medie a șomajului în Uniunea Europeană spre sfârșitul anului 2013 a urcat la aproape 11%, iar în unele țări situația este foarte critică. Criza economică și financiară a avut consecințe directe pentru România și asupra migrației, exemple edificatoare în acest sens ar fi aspectele noi apărute în procesul aderării țării noastre la Spațiul Schengen și măsurile la care au recurs anumite state-membre în vederea îndepărtării de pe teritoriul lor a unor cetățeni români (de obicei de etnie romă). O problemă deosebit de serioasă este nivelul șomajului în rândul tinerilor.

În capitolul 2, **Analiza relațiilor României cu alte state din Uniunea Europeană privind**

migrația forței de muncă, este abordată o serie de considerații cu privire la evoluțiile previzibile ale fenomenului migraționist în Uniunea Europeană, rezultate din determinările cantitative și analizele calitative întreprinse; tendințele și caracteristicile circulației forței de muncă; legislația și politicile în domeniul migrației în Uniunea Europeană, România și Republica Moldova. Totodată, este prezentat și parteneriatul de mobilitate încheiat de Republica Moldova cu Uniunea Europeană. Sunt analizate legislația existentă, propunerile și perspectivele legislative actuale cu privire la migrație și azil în UE și în România, însoțite de măsurile rezultate din strategiile și planurile de măsuri elaborate în această direcție. Nu în ultimul rând sunt cercetate efectele circulației forței de muncă din România și Uniunea Europeană.

Un compartiment aparte este dedicat analizei evoluției nivelului șomajului și a procesului de migrație în țările Uniunii Europene în perioada anilor 2003-2013. Datele din figura 3, reprezintă evoluția ratelor șomajului în UE-28 începând din anul 2003 pe diferite categorii de lucrători.

Concomitent, politicile migraționiste ale UE au în vedere 4 aspecte privind gestionarea în mod eficient a procesului migraționist:

- 1) politici pentru reglementarea și controlul fluxurilor migratorii;
- 2) politici pentru combaterea migrației și angajării ilegale a lucrătorilor străini;
- 3) politici pentru integrarea imigranților;
- 4) politici privind cooperarea internațională în domeniul migrației.

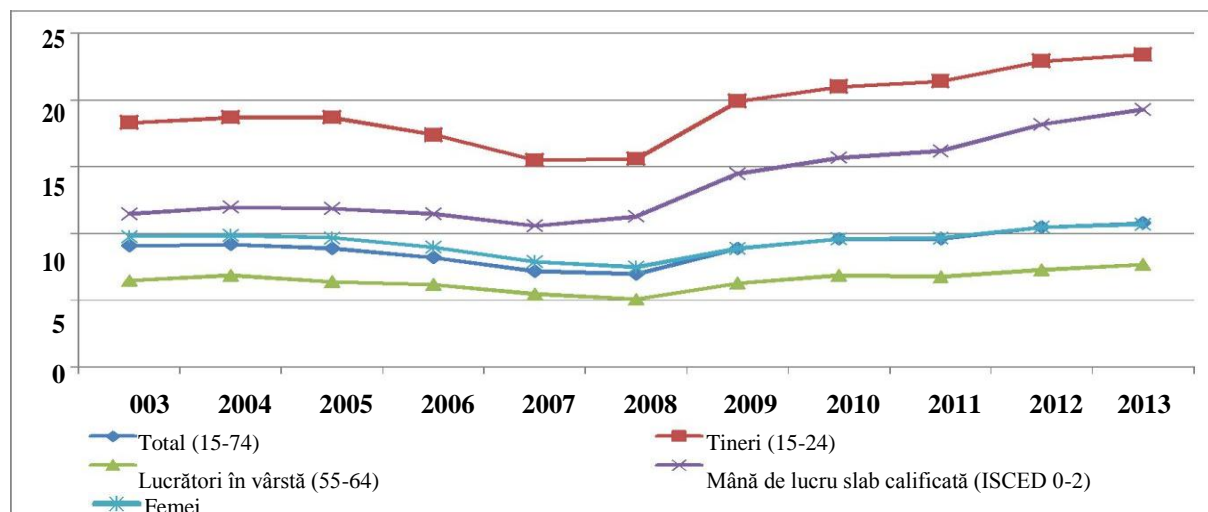

Fig. 3. Evoluția ratelor șomajului în UE-28 începând din 2003, total, lucrători tineri, lucrători mai în vârstă și lucrători slab calificați

Sursa: Eurostat.

Aceste politici sunt reflectate în directivele Uniunii Europene, cât și în strategiile și programele adoptate în domeniul migrației. Ele au în vedere o abordare coordonată a problemei migrației atât a celei legale, cât și a celei ilegale, în beneficiul țărilor Uniunii Europene, dar și al

țării furnizoare [13, p.98].

Totodată și rata ocupării forței de muncă în această perioadă în UE-28 a continuat să prezinte o tendință negativă (figura 4).

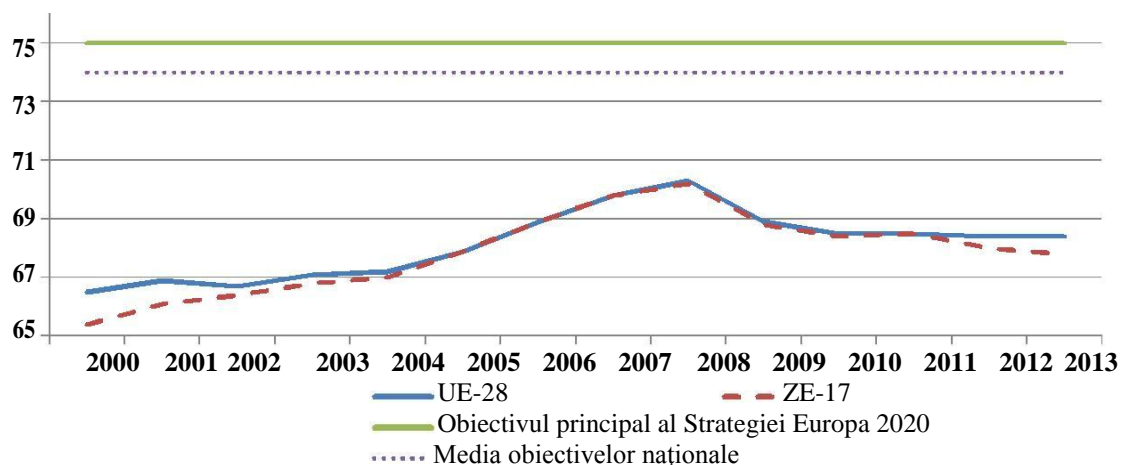

Fig. 4. Evoluția ratelor de ocupare în UE-28 și în zona euro raportată la obiectivele Strategiei Europa 2020 (grupa de vârstă 20-64 de ani)

Sursa: Eurostat (LFS) și obiectivele Strategiei Europa 2020.

Autorul a întreprins o analiză complexă a tendințelor și caracteristicii circulației forței de muncă în România, evidențiind trei etape ale acestui proces după anul 1989:

- 1) 1990-1992: etapa în care migrația a avut la baza criteriul etnicității și apartenenței religioase. În această perioadă, etnicii germani și maghiari au migrat spre țările de origine ale strămoșilor lor. Zone cu concentrare etnică germană și maghiară sunt Transilvania și Banat;
- 2) 1993-2000: etapa în care s-a înregistrat, în special în primii ani, migrația definitivă a românilor spre țări precum SUA, Canada, Germania, Israel. Treptat, în această perioadă, fenomenul migrației pentru muncă devine un fenomen de masă;
- 3) după 2000: etapa motivației de ordin economic, manifestată prin migrația externă temporară pentru muncă în țări din Europa, în special Italia, Spania, Marea Britanie, etc. În această perioadă, ratele de migrație definitivă au înregistrat valori minime.

Emigrația a înregistrat apageul în anul 1990, apoi s-a înscris pe un trend descrescător care a atins minimumul între anii 2004-2005 și reîncepe să crească în ultimii ani (figura 5). În schimb, imigrația a avut evoluții fluctuante, trendul general fiind de stabilizare la valorile ultimilor ani.

Dinamica demografică a ultimului deceniu confirmă faptul că populația României a scăzut. Analiza comparativă a informațiilor statistice obținute în cadrul recensămintelor populației din 2002 și 2011 arată că cea mai mare parte a localităților României au pierdut populație, ca urmare a unui spor natural și migratoriu negativ. Valori pozitive ale raportului, indicând creșteri ale mărimii demografice, caracterizează marile orașe și zonele lor periurbane. Restul teritoriilor situate în afara arealelor de polarizare urbană au suferit pierderi demografice semnificative, fie

determinate preponderent de un spor natural negativ, marcat de o creștere a mortalității și o redusă natalitate, fie ca rezultat al migrațiilor spre alte regiuni sau alte state [13, p.113].

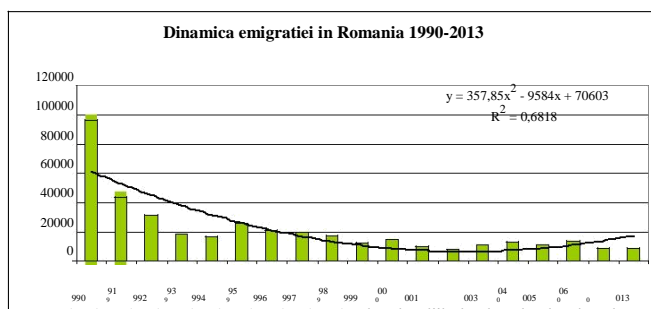

Fig. 5. Dinamica emigrației în România 1990-2013
Sursa: conform datelor Agenției pentru Ocuparea Forței de Muncă.

Odată cu apariția, la începutul anilor '90, a reglementărilor legislative ce au asigurat libera circulație a persoanelor și libertatea stabilirii domiciliului, în România s-a înregistrat o creștere spectaculoasă a migrației interne de la 8,6% în anul 1985 la 33,9% în 1992. Această creștere a fost caracteristică doar anului 1992, întrucât, în următorii 10 ani, 1991–2002, volumul mobilității teritoriale a scăzut considerabil față de anul 1992, menținându-se între 10 și 13 schimbări de domiciliu la 1.000 de locuitori. Începând cu anul 2003, fluxurile migratorii se intensifică, depășind frecvent 16% în perioadele de creștere economică, iar declanșarea crizei la nivel mondial a determinat în primul an de recesiune economică o scădere a mobilității populației (doar 15,4% în 2011), în timp ce prelungirea perioadei de scădere economică a provocat în rândul populației o creștere a dorinței de schimbare a domiciliului, ajungându-se astfel la 21,4% în anul 2012, cea mai mare valoare a ratei migrației interne după anul 1992 (figura 6).

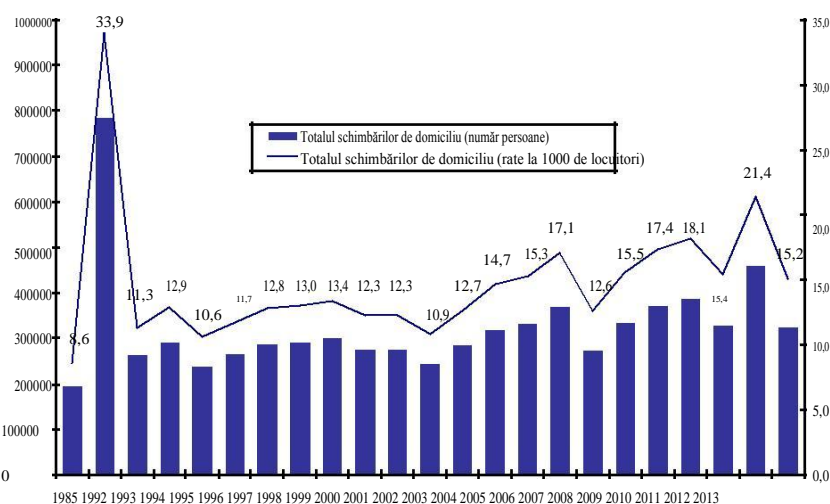

Fig. 6. Totalul schimbărilor de domiciliu în România în perioada 1985-2013
Sursa: prelucrarea datelor din colecția publicației “Anuarul Statistic al României” de către autor.

Datele referitoare la populația ocupată în vârstă de muncă (15–64 ani) pe regiuni scot în evidență faptul că doar regiunea București-Ilfov înregistrează o evoluție pozitivă (creștere de 105 mii de persoane ocupate) în perioada 2000–2013, celelalte regiuni înregistrează evoluții negative.

Regiunile cu cele mai negative evoluții din această perspectivă fiind Sud–Muntenia cu o scădere de peste 204 mii de persoane și Sud–Vest Oltenia cu o scădere de peste 150 mii de persoane (tabelul 2).

Tabelul 2. Evoluția populației ocupate (15–64 ani) pe regiuni în România între 2000–2013

	2000	2010	2013	Δ 2013-2000
Nord - Vest	1.200.929	1.101.479	1.171.486	-29.443
Centru	1.049.224	948.414	941.692	-107.532
Nord - Est	1.654.700	1.567.273	1.646.966	-7.734
Sud - Est	1.197.370	1.098.374	1.060.559	-136.811
Sud - Muntenia	1.475.407	1.341.804	1.271.848	-203.559
București - Ilfov	945.854	1.048.356	1.051.165	105.311
Sud – Vest Oltenia	1.092.709	925.115	942.452	-150.257
Vest	835.138	791.194	799.441	-35.697

Sursa: INS, Ancheta forței de muncă în gospodării; datele pentru anul 2000 au fost recalulate, avându-se în vedere estimarea populației la Recensământul populației și locuințelor din martie 2014

Regiunea București–Ilfov a fost singura regiune care a înregistrat în anul 2012 o rată de ocupare a populației în vârstă de muncă mai mare decât în anul 2000. Cea mai dramatică diminuare a ratei de ocupare pe regiuni s-a înregistrat în regiunea Sud–Vest Oltenia de peste 8 puncte procentuale.

În opinia autorului, modificările în plan regional ale populației ocupate și ratelor de ocupare trebuie să fie avute în vedere la momentul dezvoltării programelor regionale și locale de ocupare a forței de muncă. În acest context, resursele financiare alocate în perioada 2014–2020 vor avea un rol fundamental în reducerea discrepanțelor dintre regiuni și în creșterea gradului de ocupare a forței de muncă la nivel regional.

Într-un compartiment aparte autorul studiază efectele cooperării României cu alte țări-membre ale UE în domeniul migrației forței de muncă. Accesul la locurile de muncă dintr-un stat-membru rereprezintă un aspect fundamental al liberei circulații a persoanelor în cadrul Uniunii Europene. Această libertate include dreptul persoanei de a se deplasa într-un alt stat-membru pentru a-și căuta un loc de muncă sau pentru a lucra acolo fie ca lucrător independent, fie ca angajat.

Accesul la piețele forței de muncă din statele-membre presupune dreptul la egalitate de tratament în ceea ce privește condițiile de muncă, precum și dreptul la integrare socială, economică și culturală a lucrătorului migrant și a familiei acestuia în țara-gazdă. Dreptul la libera circulație a lucrătorilor este completat și susținut de un sistem de coordonare a sistemelor de securitate socială și un sistem de recunoaștere reciprocă a diplomelor.

La nivelul Uniunii Europene, imigrația legală constituie un factor de favorizare a

creșterii economice, în condițiile în care este gestionată eficient și canalizată spre sectoarele deficitare. Totodată, este necesară o mai mare coordonare între politicile privind dezvoltarea și eforturile întreprinse pentru gestionarea eficientă a fenomenului migrației, cu atât mai mult cu cât îmbătrânirea populației va avea consecințe importante asupra pieței muncii, sistemelor de pensii și de sănătate, influențând tot mai mult modul în care este percepută migrația.

La nivel comunitar, se încearcă gestionarea factorilor care stau la baza fenomenului emigrării: sărăcia, șomajul și subdezvoltarea, dar și persecuțiile. În 2004, Comisia Europeană a adoptat Comunicarea pe tema migrației și dezvoltării, document care oferă cadrul necesar inițierii unor proiecte concrete, care să stimuleze efectele pozitive ale migrației. Astfel, se va urmări includerea în toate acordurile pe care Uniunea Europeană le va semna cu state-terțe, precum și în diferitele strategii de țară pe care le elaborează, a unor clauze referitoare la cooperarea pentru gestionarea eficientă a fluxurilor migratorii.

În prezent, piața forței de muncă din Uniune este destul de permisivă pentru persoanele calificate sau care doresc să desfășoare activități neattractive pentru cetățenii UE. Se acordă o mai mare atenție utilizării „lucrătorilor oaspeți”. Angajarea oricărui lucrător din statele-terțe se poate realiza într-o manieră care să determine evoluții economice și sociale pozitive în țările de origine ale imigranților. Aceștia sunt încurajați să se întoarcă în țările de origine cu un bagaj de cunoștințe extins, dar și cu un anumit capital financiar, pentru a sprijini îmbunătățirea nivelului de trai, nu numai local, ci și regional.

Experiența mondială vorbește despre faptul că migrațiunea de muncă asigură avantaje indiscutabile atât țărilor care primesc forța de muncă, cât și celor care o oferă. Efectele migrației sunt de natură economică, socială, culturală pentru toți cei implicați. De exemplu, la nivelul României, mobilitatea forței de muncă spre țările dezvoltate aduce o serie de efecte benefice: reducerea sărăciei, a șomajului; reglarea dezechilibrelor existente pe piața muncii ce contribuie la creșterea salariilor și stimulează înmulțirea investițiilor în capitalul uman. Totodată migrația forței de muncă generează și grave probleme social-economice.

Putem concluziona faptul că la nivel internațional migrația forței de muncă este un fenomen cu mare potențial în primul rând pentru dezvoltarea statelor în curs de dezvoltare. Tendințe ale migrației din România și din Republica Moldova conduc la creșterea fluxurilor de forță de muncă spre spațiul UE; o migrație preponderent temporară, pentru muncă, comparativ cu cea permanentă; se va diminua migrația ilegală sau necontrolată în favoarea celei legale care asigură o mai mare siguranță a câștigurilor și protecției sociale a muncitorilor.

Capitolul 3, Direcții de cooperare internațională între România și țările europene în domeniul migrației forței de muncă, vizează sistemul de măsuri pentru stimularea

ocupării și creșterii capitalului uman și modalitatea de aplicare a strategiilor de dezvoltare a forței de muncă în UE, posibilitățile de adaptare la tendințele previzibile în scopul gestionării cât mai eficiente a acestui fenomen, în special în legătură cu principala sa formă de manifestare – migrația pentru muncă.

În lucrare, autorul argumentează aplicarea unui set de măsuri privind stimularea ocupării și creșterii capitalului uman dintre care menționăm următoarele:

- a) *măsuri pentru creșterea gradului de ocupare a populației* (reforma cadrului legal privind stimularea ocupării forței de muncă și formarea profesională continuă; implementarea noilor instrumente în domeniul calificării; alocarea investițiilor în formarea profesională continuă; îmbunătățirea cadrului legislativ și a stimulării prelungirii vieții active; măsuri speciale în domeniul migrației forței de muncă; modernizarea sectorului agricol etc.);
- b) *măsuri pentru creșterea capitalului uman* (sporirea calității și îmbunătățirea managementului universitar; restructurarea învățământului superior; organizarea școlilor doctorale; orientarea mai bună a programelor de studii spre cerințele pieței muncii etc.);
- c) *măsuri pentru stimularea transferului forței de muncă din agricultură* (organizarea de cursuri de calificare, pentru persoanele acupate actualmente în agricultură; extinderea rețelelor de infrastructură în mediul rural; încurajarea întreprinderilor mici și mijlocii din zonele rurale, inclusiv prin facilități fiscale; atragerea de fonduri europene pentru dezvoltarea afacerilor și crearea locurilor de muncă în mediul rural etc.);
- d) *măsuri pentru reducerea șomajului în rândul tinerilor* (organizarea de cursuri de calificare, pentru persoanele ocupate actualmente în agricultură, îndeosebi pentru tineri, în meserii și profesii ce țin de sectoarele neagricole, în special în servicii; extinderea rețelelor de infrastructură în mediul rural; încurajarea întreprinderilor mici și mijlocii din zonele rurale, inclusiv prin facilități fiscale; stimularea angajării persoanelor provenind din mediul rural; atragerea de fonduri europene pentru dezvoltarea afacerilor și crearea locurilor de muncă în mediul rural etc.).

Menționăm că măsurile privind creșterea gradului de participare și ocupare a populației au un impact major care se răsfrânge în întregul sistem economico-social. De exemplu, în România la nivelul anului 2013: **creșterea cu doar un punct procentual a ratei de ocupare echivala cu un spor al PIB de +1,6%** sau cu **un spor al PIB pe locuitor de +396 lei pe an** și respectiv **al venitului mediu pe persoană de aproape +13 lei pe lună sau +155 lei pe an** [13, p. 236-246].

În legătură cu creșterea gradului ocupării, în România există, comparativ cu situația pe plan european, o rezervă importantă care se referă la supradimensionarea, în mod convențional în statistica oficială, a populației ocupate în agricultură, în raport cu cerințele unei economii europene moderne. Acest fapt conduce la o productivitate medie la nivel național scăzută.

De aceea, considerăm că prin inițierea unor investiții și măsuri ferme orientate spre modernizare și reducere a ponderii populației ocupate în agricultură atât în România, cât și în Republica Moldova, s-ar obține beneficii importante atât în planul creșterii veniturilor individuale ale celor ocupați actualmente formal în această ramură și al creșterii gradului lor de civilizație, îndeosebi în mediul rural, cât și prin prisma productivității medii la nivel național. În opinia noastră, schimbarea structurii economiei naționale, prin reducerea ponderii agriculturii, în principal, poate fi o cale majoră în viitor pentru utilizarea forței de muncă. De exemplu, în România la nivelul anului 2013: **reducerea cu doar un punct procentual a ponderii agriculturii în populația ocupată echivala cu un spor al PIB de +1,2%** (+1,1% în 2012) sau **cu un spor al PIB pe locuitor de +280,5 lei** (+254,5 lei la nivelul lui 2012) și respectiv **a venitului mediu la nivel național de +9,2 lei pe lună** (+8,7 lei pe lună la nivelul lui 2012) sau **de +110 lei pe an** (de +104 lei pe an la nivelul lui 2012) [13, p. 239].

Într-un compartiment aparte în lucrare sunt studiate aspectele aplicării strategiilor de dezvoltare a forței de muncă în Uniunea Europeană. Un accent deosebit autorul pune pe implementarea parteneriatelor locale de ocupare a forței de muncă, care se acsează pe următorii *factori principali ai succesului* strategiilor locale de dezvoltare a ocupării forței de muncă:

- cunoașterea zonei și a pieței muncii locale;
- elaborarea unei strategii cuprinzătoare și integrate;
- proiectarea unor acțiuni specifice;
- punerea în aplicare a strategiei;
- analizarea progresului și tragerea învățămintelor;
- promovarea succesului, crearea de rețele și integrarea.

Analizând experiența parteneriatelor locale pentru dezvoltarea ocupării forței de muncă, autorul deosebește trei tipuri de activități care sunt incluse în majoritatea acestor strategii:

- 1) acțiuni asumate direct de parteneriatul în sine;
- 2) acțiuni menite să fie asumate despre grupurile beneficiare locale;
- 3) acțiuni care să influențeze politicile publice (lobby).

De asemenea, o serie de principii tind să apară în mod regulat și pot fi folosite ca o listă de control. Există nenumărate exemple de strategii în materie de parteneriate locale, dar autorul face referință la un exemplu din Regatul Unit, care evidențiază foarte clar strategia pe termen lung și politicile bine stabilite de angajare a comunității.

Proiectarea și aplicarea unor acțiuni specifice cuprinde următoarele componente:

- a) de la strategie la acțiune ;
- b) planificarea acțiunilor și a operațiunilor;
- c) analizarea progresului și tragerea învățămintelor.

Autorul pledează pentru crearea, în cadrul comunităților locale, a unor *parteneriate integrate* cuprinzând mai mulți factori interesați, având ca scop stimularea unei abordări dedicate strategiilor locale de dezvoltare economică și de ocupare a forței de muncă face parte în prezent dintr-un curent dominant din vechile state-membre. Recent, Comisia a pus accentul pe încurajarea unei participări mai largi a sectorului privat, apelând la simțul responsabilității sociale a întreprinderilor pentru ca acestea să participe la prosperitatea comunităților locale din care fac parte. Transferul de cunoștințe și schimbul de bune practici sunt domenii de care vor beneficia noile state-membre și pentru abordarea cărora prezentul ghid vine în ajutor, între altele pentru ca noile state-membre să dispună de know-how-ul necesar unei aplicări optime a fondurilor structurale comunitare (în special a Fondului Social European).

Acțiunile la nivel local și-au câștigat locul de drept în mijlocul politicilor, pe măsură ce tot mai mulți actori locali se implică nu numai în punerea în practică, dar și în proiectarea și elaborarea politicilor de incluziune și de creare de noi locuri de muncă. Scopul prezentului ghid este să încurajeze și să permită implicarea mai multor persoane și organizații.

Totodată, promovarea unor politici publice bazate pe cercetări prealabile, riguros fundamentate, reprezintă un element esențial în furnizarea unor rezultate de calitate și cu impact pozitiv asupra vieții cetățenilor. Institutul European din România, în calitatea sa de instituție publică cu atribuții în sprijinirea formulării și aplicării politicilor Guvernului, a continuat și în perioada 2012-2014 programul de cercetare-dezvoltare dedicat *Studiilor de strategie și politici (Strategy and Policy Studies – SPOS)*. Programul SPOS își propune să sprijine fundamentarea și punerea în aplicare a politicilor Guvernului României în domeniul afacerilor europene prin oferirea de informații și soluții alternative decidenților politici.

Ca pentru orice stat, și pentru Republica Moldova, migrația este un fenomen de importanță deosebită. Fenomenul migrației nu cuprinde doar emigrarea cetățenilor Republicii Moldova după hotare, ci și imigrarea și tranzitul cetățenilor altor state pe teritoriul țării. Este important de menționat că migrația este un fenomen complex care poate avea efecte atât pozitive, cât și negative. Pe de o parte, migrația poate reduce presiunea asupra pieței forței de muncă, reduce șomajul și ridică nivelul de instruire a migranților, iar remitențele pot contribui la reducerea sărăciei și creștere economică prin satisfacerea necesităților de consum ale gospodăriilor și finanțarea investițiilor. Pe de o altă parte, migrația poate duce la epuizarea capitalului uman, iar remitențele pot genera inflație, spori presiunea de apreciere a ratei reale de schimb, și reduce efortul de muncă a țărilor ce primesc remitențe. Mai mult ca atât, impactul pozitiv al remitențelor asupra reducerii sărăciei și creșterii economice pe termen scurt pot reduce stimulii statului de implementare a reformelor macroeconomice și instituționale necesare pentru asigurarea unei creșteri economice durabile.

III. CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Investigațiile științifice efectuate au permis formularea următoarelor **concluzii**:

1. La etapa contemporană, un rol important în dezvoltarea economiei mondiale și a relațiilor economice interaționale îl are migrația internațională a forței de muncă, care a devenit un fenomen global, afectând aproape toate statele lumii, fie în calitate de stat de origine, tranziție sau destinație. Una din componentele acestui proces este cooperarea internațională cu efecte dintre cele mai pozitive: restructurarea diviziunii mondiale a muncii, stabilitate și raporturi economice internaționale, dezvoltarea înțelegerii și colaborării între popoare.

2. De și în literatura de specialitate există un șir de lucrări pe problemele migrației populației, considerăm oportun efectuarea unor studii complexe privind relațiile interstatale în domeniul migrației forței de muncă; trasarea măsurilor ce ar conduce la ameliorarea situației în acest domeniu.

3. Migrarea interstatală a populației apare în cazul existenței unui contrast esențial între nivelul dezvoltării economice și sociale și ritmul creșterii demografice naturale în țările care primesc și oferă forță de muncă. Centrele geografice principale de imigrațiune sunt țările cele mai dezvoltate – SUA, Canada, Australia, majoritatea țărilor din Europa Occidentală, precum și țările cu venituri mari de la realizarea petrolului și care cunosc o creștere economică de amploare (Arabia Saudită, Bahrein, Kuweit și Emiratele Arabe Unite etc.).

4. Conform prognozelor ONU, numărul populației în regiunile mai slab dezvoltate ale lumii în viitorii 50 de ani va spori de 1,5 ori și este puțin probabil ca ea să fie absorbită suficient de economia lor. Iar în regiunile dezvoltate, numărul populației se va reduce, îndeosebi, în Europa, ponderea căreia în numărul total pe glob în anii 2000-2050 se va reduce de la 12 la 7%..

5. Calitatea vieții care stă la baza proceselor interstatale, emigrație–imigrație a populației, este determinată de un șir de factori: venitul populației; nivelul de asigurare al populației cu spațiu locativ; accesul la studii, la ocrotirea sănătății; mediul ecologic, social, politic etc. Migrația forței de muncă se manifestă în mai multe forme: *migrație permanentă*; *migranți ilegali*, *tehnico-științifici și frontalieri*. Cauza principală a migrației în România o reprezintă existența decalajelor economice în comparație cu țările dezvoltate, care îi determină pe indivizi să caute peste hotare locuri de muncă mai bine plătite, în speranța obținerii unor câștiguri mai mari.

6. Migrația are un rol important în transformările sociale contemporane cu implicații economice, sociale și politice. Este atât un rezultat al schimbărilor globale, dar și o forță pentru viitoarele schimbări atât în statele de origine, cât și în cele primitoare. Accesul la piețele forței de muncă din statele-membre ale UE presupune dreptul la egalitate de tratament în ceea ce privește condițiile de muncă, precum și dreptul la integrare socială, economică și

culturală a lucrătorului migrant și a familiei acestuia în țara-gază.

7. Concluzionăm că la nivel internațional migrația forței de muncă este un fenomen cu mare potențial în primul rând pentru dezvoltarea statelor în curs de dezvoltare. Tendințele migrației din România și din Republica Moldova conduc la creșterea fluxurilor a forței de muncă spre spațiul UE; o migrație preponderent temporară, pentru muncă, comparativ cu cea permanentă; se va diminua migrația ilegală sau necontrolată în favoarea celei legale care asigură o mai mare siguranță a câștigurilor și protecției sociale a muncitorilor.

8. Problema ocupării forței de muncă este o componentă a mecanismului de funcționare al pieței muncii caracterizată printr-o stare de echilibru sau dezechilibru, de aceea ea necesită o atenție deosebită din partea organelor de decizie.

9. În prezent, România are un sistem bine pus la punct de strategii, politici, planuri de măsuri pentru administrarea fenomenului migraționist, dar provocarea cea mai mare, reală apare atunci când acestea trebuie transpuse în practică. În această direcție trebuie asigurat un management modern, performant, care să asigure cea mai bună utilizare a resurselor umane și materiale alocate acestui proces. De aceea, autorul a argumentat o serie de recomandări și propuneri ce vizează îmbunătățirea politicii și practicii în domeniul migrației în România, pornind de la starea de fapt existentă.

Din punct de vedere *legislativ*, România a transpus în întregime *acquis-ul* comunitar în domeniul migrației. Însă trebuie avut în vedere că în prezent au loc schimbări de politici migraționiste la nivel european cu tendința spre o mai mare deschidere, de atragere a forței de muncă din țări-terțe. Aceste schimbări de politici atrag noi directive ale căror cerințe trebuie transpuse la nivel național. România va trebui să continue alinierea permanentă la politicile și legislația europeană în domeniul migrației, care în prezent cunoaște o dinamică mai puternică.

În România există un *cadru instituțional* complex, dar foarte fragmentat care a condus la deficiențe în comunicarea dintre instituțiile responsabile de migrație și chiar dintre departamentele din cadrul aceleiași instituții, care au competențe diferite în domeniul migrației. Apare astfel necesitatea unei mai bune cooperări, coordonări și informări intra- și interinstituționale în gestionarea procesului migraționist.

Reieșind din cercetările științifice efectuate, sunt propuse următoarele **recomandări**:

1. S-a constatat că există un număr ridicat de *organizații nonguvernamentale* care se implică în aspectele legate de migrație (în special în ceea ce privește azilul). O mai bună *cooperare* a instituțiilor statului cu astfel de organizații ar contribui la o mai bună gestionare a fenomenului migrației.

2. Crearea, în cadrul *comunităților locale*, a unor parteneriate integrate cuprinzând mai mulți factori interesați și având ca scop stimularea unei abordări dedicate strategiilor locale de

dezvoltare economică și de ocupare a forței de muncă care face parte în prezent dintr-un curent dominant din vechile state-membre.

3. Programele privind asigurarea de *locuri de muncă* trebuie să se bazeze pe cunoașterea exactă a potențialului economic existent atât la nivel general, cât și pe fiecare sector de activitate, pe ramuri și subramuri, precum și în profil teritorial. Acestea trebuie corelate cu elementele ce țin de dinamica populației active, a celei ocupate, de structura ei pe medii, vârstă, ocupații profesionale, sex.

4. Din *perspectivă financiară*, este necesară *administrarea eficientă, rațională a fondurilor alocate pentru gestionarea migrației* din surse interne și externe, în primul rând din fondurile europene. Într-o serie de cazuri se impune, pe lângă creșterea capacității de absorbție a fondurilor alocate pentru solidaritatea și managementul fluxurilor migratorii, regândirea alocărilor, mai precis pentru solicitanții de azil, refugiați, pentru returnare, securizarea frontierelor, integrare. Aceste măsuri trebuie însoțite în plan administrativ de preocupările pentru pregătirea personalului, capacitatea de a identifica nevoile reale, de a elabora proiecte viabile.

5. În condițiile *crizei economice mondiale*, fenomenul controlat al mobilității forței de muncă, indiferent de forma sub care apare, ar putea fi o soluție de acoperire a deficitului de curent pentru țările de origine, iar limitarea excesivă a acestui fenomen nefăcând decât să adâncească și mai mult deficitul economic al unui stat.

6. În actualul context european legat de migrație și problemele pe care le întâmpină lucrătorii români, România ar trebui să-și facă cunoscută cât mai viguros poziția și să militeze pentru *schimbarea viziunii privind mobilitatea și migrația forței de muncă*: acestea reprezintă două concepte interdependente, care nu ar trebui să descrie realități distincte, și anume, mobilitatea cetățenilor din vechile state-membre versus migrația cetățenilor din noile state-membre, ceea ce ar conduce la un tratament egal aplicat tuturor cetățenilor europeni.

7. La rândul său, *mass-media* trebuie să se orienteze mai mult spre analiza sistematică, în întreaga sa complexitate, a migrației, contribuind la *orientarea* migranților într-un univers cu numeroase componente de risc și incertitudine, la *prevenirea și combaterea* delincvenței, clandestinității, corupției.

8. Se impune *sprijinirea cercetării științifice* în domeniul migrației și introducerea în curricula universitară a unor discipline specializate pe studiul acestui fenomen (în economie, medicină, drept, științele educației etc.), cristalizându-se totodată propuneri privind crearea unui centru național de cercetare a migrației. Fondarea unor facultăți sau secții de studii interdisciplinare pentru migrație, astfel încât să se efectueze expertiza necesară în politicile publice, asistența socială și managementul migrației reprezintă de asemenea un punct de interes.

9. Un alt aspect ar trebui să vizeze *controlul permanent al legalității* în ceea ce privește

șederea străinilor pe teritoriul României care conduce, în mod inevitabil, și la aplicarea de măsuri de îndepărtare a străinilor care nu își mai justifică șederea în țară. După caz, aceste măsuri constau în dispoziții de părăsire a teritoriului, decizii de returnare forțată, luarea în custodie publică și repatrierea voluntară.

Deși în prezent, pe plan mondial, cel mai mare rezervor pentru migrația ilegală îl rereprezintă Asia și Orientul Mijlociu, în cazul României presiunea cea mai mare este exercitată de străinii din state de pe continentul european care nu aparțin UE. Este de așteptat ca statutul de țară-membră a UE să conducă la creșterea acestei categorii, impunându-se atât măsuri specifice pe teritoriul României, cât și colaborarea cu instituțiile abilitate din țările de origine.

10. În cadrul migrației ilegale o atenție specială trebuie acordată *traficului de persoane*, un fenomen din ce în ce mai îngrijorător, cu dimensiuni multiple: el rereprezintă o încălcare gravă a drepturilor omului, un fenomen economic și social cu consecințe negative pentru întreaga societate, un aspect al sănătății publice și unul de ordin penal, în care infractori sunt traficanții (și nu victimele).

În opinia autorului, eforturile în plan instituțional și tehnico-operațional pentru *combaterea traficului de persoane* trebuie să se îmbine în continuare cu cele de sensibilizare a societății românești în privința acestui fenomen. Continuarea și extinderea campaniilor de informare trebuie să contribuie la conștientizarea populației în privința diferenței dintre traficul de persoane și diverse acte antisociale precum prostituția, furtul etc. Se impune întărirea capacității interinstituționale în special după returnarea persoanelor care au fost victimele traficului de persoane, pentru reintegrarea lor și tratarea consecințelor șocului post-traumatic.

11. O discuție separată se referă la politica de vize în România. Aici, în ceea ce privește țările vecine, ca de exemplu Republica Moldova și Ucraina, deciziile nu pot exclude agenda politică. Cităm doar un exemplu: regimul vizelor pentru cetățenii din Republica Moldova are o implicare politică în ultimii ani datorită setului de responsabilități UE pe care țara noastră a trebuit să le urmeze după integrarea în UE.

12. O altă problemă delicată se referă și la politica pentru cetățenii care provoacă o serie de dezbateri în România. Cu statutul de țară-membră UE, România a devenit atractivă pentru multe țări vecine unde cetățenii mizează pe trecutul lor istoric tocmai în scopul obținerii trecerii libere pentru a călători prin Europa. În același timp, deoarece schimbările actuale în România sunt legate de resursa umană insuficientă în special în sectorul economic, este important pentru autoritățile naționale să admită acest deficit și să creeze condiții pentru străinii care ar putea fi interesați să lucreze în România. Însă, problema deficitului forței de muncă în unele sectoare-cheie din economia românească nu ar trebui politizată.

III. LISTA LUCRĂRILOR PUBLICATE LA TEMA TEZEI

Lucrări științifice:

Monografii, cărți:

1. Roșca P., Stana G. **Cooperarea internațională în domeniul migrației forței de muncă.** *Monografie.* Constanța, 2014. -316 p. ISBN 978-973-0-17871-5 (18,0 c.a.).

Articole în reviste științifice recenzate:

2. **Stana G. Migrația forței de munca: aspect metodologic.** În: revista științifică „Studii Economice”. Chișinău: ULIM, 2013, nr.1-2, p. 65-68. ISSN 1857-226X. Categoria “C”.
(0,3 c.a.).
3. **Stana G., Roșca P., Roșca L. Piața forței de muncă și particularitățile ei.** În: revista științifică „Studii Economice”. Chișinău: ULIM, 2010, nr.3-4. 640 p. (p. 27-33).
ISSN 1857-226X. Categoria “C” (0,4 c.a.).
4. **Stana G., Roșca P. Fluxurile internaționale de forță de muncă.** În: revista științifică „Studii Economice”. Chișinău: ULIM, 2012, nr.3-4, p. 94-102. ISSN 1857-226X.
Categoria “C” (0,5 c.a.).
5. **Stana G. Formarea profesională – reconversie profesională în România.** În revista științifico-practică “Legea și viața”, iunie 2012, p.48-52. ISSN 1810-309X. Categoria “C”
(0,5 c.-a.).

Articole în culegeri științifice naționale:

6. Stana G., Maximilian S., Roșca P. Factorii determinanți ai migrației forței de muncă. În: Analele ULIM, Seria Economie. Chișinău: ULIM, 2013, nr.14, p. 50-60. ISSN1857-1468
(0,5 c.a.).
7. Stana G., Roșca P. Concepte de bază și teorii ale migrației internaționale a forței de muncă
În: Analele ULIM, Seria Economie. Chișinău: ULIM, 2013, nr.13, 88-96. ISSN1857-1468
(0,4 c.a.).
8. Stana G. Politici și legislație în domeniul migrației în UE și România. În: Analele ULIM,
Seria Economie. Chișinău: ULIM, 2013, nr. 13, p. 97-109. ISSN1857-1468 (0,6 c.a.).
9. Stana G., Roșca P. Consecințele migrației internaționale a forței de muncă. În: Analele
ULIM, seria Economie. Chișinău: ULIM, 2012, nr.12, p.104-106. ISSN1857-1468 (0,2 c.a.).
10. Stana G., Roșca P. Șomajul, consecințele lui și măsurile de combatere. În: Analele ULIM,
Seria Economie. Chișinău: ULIM, 2011, nr.11, p. 125-133. ISSN1857-1468 (0,4 c.a.).
11. Stana G. Politici și legislație în domeniul migrației în UE și România. În: Analele ULIM,
Seria Economie. Chișinău: ULIM, 2012, nr.12, p. 238-250. ISSN1857-1468 (0,6 c.a.).
12. Stana G. Tendinții și caracteristici ale circulației forței de muncă românești. În: Analele
ULIM, Seria Economie. Chișinău: ULIM, 2014, nr.15, p. 63-69. ISSN1857-1468 (0,4 c.a.).

Teze și materiale publicate ale comunicărilor științifice:

13. Stana G., Roșca P. Evaluarea procesului de migrație în țările UE în perspectiva. În: marea conferință științifică internațională din 19.10.2014. Chișinău: INCE al AȘM și Ministerului Economiei, 2014, vol II, p.176-183. ISBN 978-9975-4185-2-2 (0,4 c.a.).
14. Stana G., Roșca P. Aplicarea strategiilor de dezvoltare a forței de muncă în UE. În: marea conferință științifică internațională din 19.10.2014. Chișinău: INCE al AȘM și Ministerului Economiei, 2014, vol II, p.221-225. ISBN 978-9975-4185-2-2 (0,3 c.a.).
15. Stana G. Măsurile privind studiul ocupării și creșterii capitalului uman. În: marea conferință științifică internațională din 19.10.2014. Chișinău: INCE al AȘM și Ministerului Economiei, 2014, vol II, p.253-256. ISBN 978-9975-4185-2-2 (0,2 c.a.).
16. Stana G., Roșca P. Migrația forței de muncă în Republica Moldova și parteneriatul de mobilitate încheiat de aceasta cu Uniunea Europeană. În: materialele conferinței științifice internaționale din 30.10-01.11.2014. Chișinău: USM, 2014, p. 374-380. ISBN 978-9975-71-574-4. (0,4 c.a.).
17. Stana G. Dimensiunea și direcțiile migrației internaționale a forței de muncă. În: material conferință științifică internațională cu tema „Strategii de dezvoltare socio-economică a societății în condițiile globalizării”. Chișinău: ULIM, 15-16.10.2012, p.179-184. (0,4 c.a.).
18. Stana G., Roșca P., Roșca L. Migrația externă - ca factor de export a capitalului uman. În: material conferință științifică internațională cu tema „Strategii de dezvoltare socio-economică a societății în condițiile globalizării”. Chișinău: ULIM, 15-16.10.2012, p.102-109. (0,4 c.a.).
19. Stana G., Roșca P. Fluxurile internaționale de forță de muncă. În: material conferință științifică internațională cu tema „Politici economice și financiare pentru o dezvoltare competitivă”. Chișinău: ULIM, CISE, 2013, p.188-191. (0,2 c.a.).
20. Stana G., Roșca P. Consecințele migrației forței de muncă. În: materialele conferinței științifice-practice internaționale din 27-28.10.2011. Chișinău: AȘM, AEȘCM ș.a. Chișinău: 2012, p. 125-129. ISBN 978-9975-64-221-7 (0,3 c.a.).

Conf. la IRIM

BIBLIOGRAFIE

1. Avram C. ș.a. România și exigențele integrării europene. Craiova: Alma, 2007. -289 p.
2. Boajă D.-M. Evoluții ale pieței muncii și ocupării în România. Craiova: Ed. SITECH, 2014. -228 p
3. Crețu A. Ș. Flexibilizarea pieței muncii. București: ASE, 2010. -241 p.
4. Diaconu I., Popescu A. Organizații europene și euroatlantice. București: Universul Juridic, 2009. -326 p.
5. Economia mondială/ ASEM. Catedra REI: coord. B. Chistruga , P. Postică. Chișinău: ASEM, 2013. -326 p. (pp. 68-86; 214-228).
6. Libera circulație a persoanelor în Uniunea Europeană. București: Lumen, 2008. -281 p.
7. Moraru V. Republica Moldova: paradigme migraționale vechi și noi. În: Cazul Republica Moldova/culegere de articole/ Broin Drain, Victor Moraru (coord.). Chișinău: s.n., 2011. -260 p. (p. 5-10).
8. Perț S., Vasile V., Pavelescu F.M., Vasile L. Circulația forței de muncă. Scenarii. Posibile evoluții. București: CIDE, 2004. -218 p.
9. Poenaru M., Grigorescu C., Petcu C. Direcții de acțiune, măsuri și instrumente de îmbunătățire a funcționalității și eficienței sistemelor de protecție socială. București: CIDE, 2004. -281 p.
10. Petrescu B. Formarea profesională – mecanism al flexibilității pieței muncii. București: Raporturi de muncă, nr. 12/2003. -44 p.
11. Rapoartele anuale de activitate ale Oficiului Român pentru Imigrări, 2008-2012.
12. Roșca P., Roșca L., Lundgren T. Migrația forței de muncă pe plan mondial și consecințele ei. În revista științifică „Studii Economice”. Chișinău: ULIM, 2009, nr 1-2, p. 13-22.
13. Roșca P., Stana G. Cooperarea internațională în domeniul migrației forței de muncă. Constanța, 2014. -316 p.
14. Stana G., Roșca P. Șomajul, consecințele lui și măsurile de combatere. În: Analele ULIM, Seria Economie. Chișinău: ULIM, 2011, nr. 11, p. 125-133.
15. http://esa.un.org/unpd/wpp/unpp/panel_population.htm, vizitat pe 10.02.2014.
16. <http://www.ersa.org/>, vizitat pe 12.02.2014.

ADNOTARE

la teza de doctor în economie a dlui **STANA George** cu tema
**„Cooperarea internațională dintre România și alte țări ale Uniunii Europene în domeniul
migrației forței de muncă”,** Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Chișinău, 2015

Structura tezei. Lucrarea este constituită din 3 capitole precedate de introducere și succedate de concluzii generale și propuneri, 44 figuri, 12 tabele, 137 pagini de text de bază, 236 surse bibliografice și 6 anexe. Rezultatele investigației sunt publicate în 20 lucrări științifice dintre care 7 fără coautori.

Cuvinte-cheie: mobilitatea forței de muncă, cooperare internațională, migrația forței de muncă și consecințele ei, migrație ilegală, șomaj, strategii, mecanisme și politici de ocupare a forței de muncă, integrare europeană, relații economice internaționale, economie mondială ș.a.

Domeniul de studiu îl constituie cooperarea internațională dintre România și alte țări ale Uniunii Europene în domeniul migrației forței de muncă, problemele migrației forței de muncă și consecințele ei asupra economiei naționale; strategiile, mecanismele și politicile de ocupare a forței de muncă și de combatere a șomajului; problematica noului model european de piață a forței de muncă.

Scopul și obiectivele lucrării rezidă în analiza teoretico-practică a cercetării migrației forței de muncă la nivel național și, totodată, la nivelul Republicii Moldova și al altor țări-membre ale Uniunii Europene și totodată, în identificarea unor propuneri relevante privind perfecționarea și eficientizarea unor politici și strategii de consolidare a procesului migrației forței de muncă.

Obiectivele lucrării constau în examinarea situației existente la nivelul României, Republicii Moldova și a unor state - membre ale Uniunii Europene; determinarea direcțiilor migrației și a fluxurilor internaționale de forță de muncă; identificarea factorilor determinanți ai migrației forței de muncă; cercetarea tendințelor și caracteristicile circulației forței de muncă românești; cercetarea sferei de cuprindere a legislației și a politicilor în domeniul migrației forței de muncă, atât la nivel național cât și la nivel european; identificarea strategiilor de consolidare a procesului migrației forței de muncă în Uniunea Europeană.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării. Problematika modului de trai al populației României, al impactului recesiunii economice asupra acesteia, nivelul de trai scăzut, lipsa locurilor de muncă – motivul primordial ce determină migrația forței de muncă spre statele Uniunii Europene – n-a fost deocamdată cercetată atât de amplu, astfel că, la momentul actual, aceasta reprezintă un element nou de cercetare. În linii mari, inovația științifică a lucrării constă în dezvoltarea și precizarea de conținut a conceptului „migrație a forței de muncă” și locul acestuia în viața politică a României și totodată a Uniunii Europene; în baza aplicării metodelor economico-matematice sunt determinați factorii și condițiile care generează migrația forței de muncă spre alte state; identificarea formelor de adaptare a comportamentului spațial, examinarea tendințelor și direcțiilor de bază ale dezvoltării componentei socioteritoriale; recomandările propuse în scopul depășirii unor probleme, deficiențe, elemente retrograde ce țin de viața populației; argumentarea aplicării politicilor, strategiilor de ocupare a forței de muncă în România și alte țări ale UE.

Problema științifică importantă soluționată constă în stabilirea impactului pe care l-a avut aderarea României la Uniunea Europeană, în ceea ce privește migrația forței de muncă și totodată cooperarea țării noastre cu alte state membre ale Uniunii Europene, în acest domeniu, care în ultimii ani a cunoscut o evoluție semnificativă.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Valoarea aplicativă a lucrării constă în elaborarea unor cunoștințe teoretice și empirice despre problematica fenomenului migraționist și al cooperării României cu Uniunea Europeană față de acest aspect. Rezultatele cercetării, propunerile și concluziile făcute pot fi utilizate de spre unele instituții de stat ca de exemplu Ministerul Administrațiilor și Internelor, Organizația Internațională pentru Migrație, OCDE, unitățile economice din țară, de asemenea, instituțiile de pregătire profesională etc.

Valoarea aplicativă a tezei este determinată de posibilitatea utilizării propunerilor elaborate ce au drept scop identificarea unor strategii de consolidare a procesului migrației forței de muncă; îmbunătățirea substanțială a relațiilor de cooperare la nivelul statelor-membre ale Uniunii Europene în domeniul migrației forței de muncă; promovarea unor politici și strategii care să sprijine forța de muncă existentă la ora actuală pe piața muncii atât în România și Republica Moldova, cât și la nivelul Uniunii Europene. Concluziile și recomandările autorului conțin propuneri concrete privind gestionarea cât mai eficientă a fenomenului migrației forței de muncă.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării și-au găsit reflecție în acte de implementare emise de instituții ale statului, implicate direct în monitorizarea și sprijinirea migrației forței de muncă, instituții ce au apreciat importanța și valoarea contribuției recomandărilor autorului. Unele idei și recomandări din teză au fost implementate în cadrul Primăriei Municipiului Constanța, Inspectoratul Teritorial de Muncă, Regiei Autonome Județene de Apă Constanța ș.a.

АННОТАЦИЯ

на диссертацию кандидата экономических наук **СТАНА Джорджа** на тему
"Международная кооперация между Румынией и других стран Европейского Союза в области трудовой миграции". Международный Независимый Университет Молдовы. Кишинев, 2015

Структура диссертация. Работа состоит из: введение, трех глав, выводы и предложения, основной текст изложен на 137 страницах и содержит: 44 фигур, 12 таблиц, 236 библиографических источников, 6 приложений. Результаты исследования опубликованы в 20 научных работах, в том числе 7 – без соавторами.

Ключевые слова: мировая экономика, международные экономические отношения, международная кооперация, европейская интеграция, миграция трудовых ресурсов и ее последствия, нелегальная миграции, безработица, стратегии, механизмы и политики в области занятости рабочей силы и др.

Область исследования: международное сотрудничество между Румынией и других стран Европейского Союза в области миграции рабочей силы; проблемы трудовой миграции и его последствия для национальной экономики; стратегии, механизмы и политики в области занятости и борьбы с безработицей; проблематика новой европейской модели рынка трудовых ресурсов.

Целью работы является исследование теоретико-практических аспектов трудовой миграции на национальном уровне в Румынии и Республики Молдова, разных стран Европейского Союза, определения мер по повышению эффективности осуществляемых политик и стратегий в области миграции трудовых ресурсов.

Задача исследования является комплексный анализ положения дел в национальной экономики Румынии, Республики Молдова и другими странами Европейского Союза в области трудовой миграции и ее последствий, установления факторов прямо или косвенно влияющих на международную миграцию рабочей силы и её интенсивность, определении стратегий, механизмов и политик в области занятости и борьбы с безработицей, требования, предъявляемые европейской интеграцией в области профессиональной подготовки. Отдельно выделена проблематика новой европейской модели рынка труда. Выводы и рекомендации автора, содержат конкретные предложения по более эффективного управления трудовой миграцией.

Научная новизна работы. Поскольку на данном этапе еще слабо исследованы различные аспекты жизни румынского населения, отрицательных последствий экономического спада на его уровень жизни, отсутствие рабочих мест, являющейся главной причиной рудовой миграции в страны ЕС, проведенное автором исследования представляют собой элементы новизны. Научная новизна работы состоит в: уточнение и развитие содержания понятия «трудовая миграция» и его место в политике Румынии и одновременно других стран Европейского Союза; на основе применения экономико-математических методов определены факторы и условия, генерирующей трудовую миграцию в разных странах; выявления форм адаптации пространственного поведения; исследования тенденций и направлений развития социально-территориальной составляющей; обосновании рекомендаций по преодолению проблем, недостатков и ретроградных элементов, связанные с жизнью людей; аргументации политики и стратегий занятости трудовых ресурсов в Румынии и других странах ЕС.

Исследуемая научная проблема в диссертации состоит в определении, какое влияние оказало вступление Румынии в Евросоюз с точки зрения миграции трудовых ресурсов и одновременно, кооперация нашей страны с другими странами Европейского Союза в данной области, которая за последние годы получило значительное развитие.

Теоретическая значимость работы. Значение работы заключается в получении теоретических и эмпирических знаний по проблемам миграции и сотрудничества между Румынией и разными странами Европейского Союза относительно данного аспекта. Результаты научных исследований, выводы и предложения автора могут быть использованы некоторыми государственными учреждениями, таких как МВД, МОМ, ОЭСР, хозяйствующими субъектами страны, а также учебными заведениями и др.

Практическая ценность работы предопределена возможностью использования предложенных автором мер по определении некоторых стратегий по консолидации процесса миграции трудовых ресурсов; существенного улучшения отношений по кооперации на уровне между странами члены ЕС в области миграции трудовых ресурсов; осуществления некоторых политик и стратегий по поддержке на должном уровне рынка труда как в Румынии, в Республики Молдова, а также на уровне Европейского Союза. Выводы и рекомендации автора содержат конкретные предложения как можно более эффективно управлять трудовой миграцией.

Внедрение научных результатов: результаты исследования нашли свое отражение в секфеупиях некоторых государственных учреждений, непосредственно занимающихся вопросами мониторинга и поддержки трудовой миграции, некоторых учреждений, которые оценили значение вклада рекомендации автора. Некоторые идеи и рекомендации, содержащиеся в диссертации, были реализованы в муниципалитете города Констанца, Территориальным управлением занятости трудовых ресурсов, Водным Автономным Агентством Констанца и др.

NOTATION

the doctoral thesis in economics, Mr. **STANA George** theme

“International cooperation between Romania and other countries of the European Union in the field of labour migration”, Free International University of Moldova, Chisinau, 2015

Structure of the thesis consists of three chapters, preceded and succeeded by introducing general conclusions and proposals, 44 figures, 12 tables, it includes of the 137 pages of the main text, 236 bibliographic sources and 6 appendices. Results of the investigation are published in 20 scientific papers, of which 7 with coauthors.

Keywords: labor mobility, international cooperation, labor migration and its consequences, illegal migration, unemployment, strategies, mechanisms and policies for employment of labor, non-European integration, international economic relations, world economy, etc.

The field of study is International cooperation between Romania and other countries of the European Union in the field of labour migration; the problems on labor migration and its consequences on the national economy; strategies, mechanisms and employment policies employment and combat unemployment; issues new European model of the labor market.

The purpose and the objectives of the paper lies in the analysis of theoretical and practical research labor migration nationally and also in the Republic of Moldova and other countries of the European Union and also in identifying relevant proposals on the improvement and streamlining of policies and strategies to strengthen labor migration process.

The objectives of this paper is to examine the current situation in Romania, Moldova and of the European Union Member States; determination of the directions of migration and international flows of labor; determinants of labor migration; research trends and characteristics of Romanian labor movement; research scope of the legislation and policies of labor migration, both at national and European level; identifying strategies to strengthen the process of labor migration in the EU.

Scientific novelty of the work. The issue of how to live the Romanian population, impact of economic recession on its low standard of living, lack of jobs - the primary reason for determining labor migration to EU countries - was far too extensive researched so that when Currently, this research presents a new element. In general, the work consists of scientific innovation: developing and specifying the content of the concept "labor migration" and its place in politics while Romania and the European Union; through application of economic-mathematical methods are determined factors and conditions that generate labor migration to other states; identifying forms of adaptive spatial behavior, examining trends and directions of development of socio -territorial component; recommendations proposed in order to overcome the problems, deficiencies, retrograde elements related to people's lives; argument enforcement policies and strategies employment in Romania and other EU countries.

Important scientific problem addressed is to determine the impact it had accession to the European Union in terms of labor migration and also our country's cooperation with other member states of the European Union in this field, which in recent years has seen a improvement.

Theoretical significance and value of the work. Value of the work is to obtain theoretical and empirical knowledge about the issue of migration and cooperation between Romania and the European Union across from this. The research, proposals and conclusions made can be used by some state institutions such as the Ministry of Interior, IOM, OECD, the economic units in the country, also training institutions etc.

Value of the thesis is determined by the possibility of using elaborate proposals that aim to identify strategies to strengthen the process of labor migration; substantial improvement in the relations of cooperation between Member States of the European Union in the field of labor migration; promoting policies and strategies to support the existing workforce currently in the labor market both in Romania and Republic of Moldova and the European Union. The conclusions and recommendations of the author containing concrete proposals on how better management of labor migration .

Implementation of scientific results. The results are reflected in the sekfeupiâh of some government agencies directly involved in monitoring and supporting labour migration, some of the agencies that rated the importance of the contributions of the author's recommendations. Some of the ideas and recommendations contained in the thesis have been implemented in the Municipality of Constanta, territorial Department of employment, labour, water Autonomous Agency Constanta, etc.

STANA George

**COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ DINTRE
ROMÂNIA ȘI ALTE ȚĂRI EUROPENE ÎN
DOMENIUL MIGRAȚIEI FORȚEI DE MUNCĂ**

**Specialitatea 521.02 – Economie mondială;
relații economice internaționale**

AUTOREFERATUL
tezei de doctor în științe economice

Bun de tipar: 20.07.2015
Hîrtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar 2,0

Formatul hîrtiei 60x84 1/16
Tiraj 50 ex.
Comanda nr.621

Centrul editorial – poligrafic al USM
Str. Al. Mateevici 60, Chișinău